

Lähisuhtevägivald- kuidas märgata ja kuidas aidata?

Eha Reitelmann

29.05.2019

•

- Mida kujutab endast lähisuhtevägivald
- kui laialt on see levinud
- kuidas oma suhtlusringkonnas selle märke tabada
- kuidas reageerida, kuidas saab igaüks meist abiks olla
- millised on riigi poolt pakutavad abivõimalused

Mõisted

- Vägivald on inimese tahtlik käitumine, millega ähvardatakse, püütakse teha või tehakse kahju teise inimese tervisele, mis võib põhjustada vigastusi, surma, psühholoogilist kahju, arenguhäireid jm negatiivseid tagajärgi (WHO)
- Lähisuhtevägivald=perevägivald
- Perevägivald hõlmab kõiki füüsilise, seksuaalse, psühholoogilise või majandusliku vägivalla tegusid, mis toimuvad perekonnas, kodus või praeguste või endiste abikaasade või partnerite vahel hoolimata sellest, kas toimepanija elab või on elanud ohvriga ühel elamispinnal.

KARS

- **§ 120. Ähvardamine**

(1) Tapmisega, tervisekahjustuse tekitamisega või olulises ulatuses vara rikkumise või hävitamisega ähvardamise eest, kui on olnud alust karta ähvarduse täideviimist, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

- **§ 121. Kehaline väärkohtlemine**

(2) Sama teo eest, kui:

1) sellega on tekitatud tervisekahjustus, mis kestab vähemalt neli nädalat;

2) see on toime pandud lähi- või sõltuvussuhtes või

3) see on toime pandud korduvalt, –
karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

Vormid

- Psühholoogiline vägivald
- Füüsiline vägivald
- Seksuaalne vägivald
- Majanduslik vägivald

Mõisted

- **Paarisuhtevägivald** on praeguse või endise partneri toime pandud käitumine, mis sisaldab psühholoogilist agressiooni, kontrollivat käitumist, füüsilist kuritarvitamist või seksuaalset sundust ning tekitab kannatanule psühholoogilisi ja füüsilisi kahjustusi.
- **Situatsiooniline paarisuhtevägivald** on ekspressiivne, see võib tekkida ootamatu reaktsioonina emotsionaalse pingeseisundi või lahendamata konflikti korral. Vägivallategu võivad ajendada viha, frustratsioon, katse püüda partneri tähelepanu või olukorda kontrollida.
- Süsteemse paarisuhtevägivalla (instrumentaalse vägivalla, **paarisuhte terrori**) aluseks on vajadus kehtestada võim ja kontroll. Vägivald on kontrolli ja võimu rakendamise instrument.
- Paarisuhtes on instrumentaalne vägivald harva vastastikune ja see võib aja jooksul eskaleeruda, põhjustades ohvrile hirmu, depressiooniilminguid ja vigastusi.
- Vägivaldne vastuhakk- nii ekspressiivse kui instrumentaalse vägivalla puhul

Mõisted

- **Laste väärkohtlemine** on lapse füüsilist ja psüühilist heaolu alandav käitumine, mis seab ohtu tema eakohase arengu ja tervisliku seisundi.
- Emotsionaalse väärkohtlemisega tekitatakse pingeseisund, mis võib põhjustada lapse emotsionaalsele arengule raskeid või pöördumatuid kahjustusi.
- Füüsiline väärkohtlemine on tahtlik füüsilise jõu kasutamine, mis võib põhjustada lapsele kergemaid, raskemaid või eluohtlikke füüsilisi ja psühholoogilisi kahjustusi.
- Seksuaalne väärkohtlemine on võimu, seksuaalsete või muude vajaduste rahuldamise eesmärgil toime pandud seksuaalse sisuga kontaktne või mittekontaktne tegevus täiskasvanu või teise lapse poolt, kes vanuse või arengutaseme tõttu on lapsega vastutus-, usaldus- või võimusuhetes.
- Lapse hooletussejätmine on vanema, vanema elukaaslase, vanavanema jm lähisugulase või seadusliku hooldaja kohustuste mittetäitmine lapse füüsilise, vaimse, emotsionaalse ja sotsiaalse arengu eest hoolitsemisel, see võib kahjustada lapse eakohast arengut ning vaimset ja füüsilist tervist.
- **Last kahjustab ka teiste pereliikmete vahelise vägivalla nägemine ja kuulmine.**

Mõisted

- **Naistevastane vägivald** tähendab kõiki soolise vägivalla tegusid, mille tulemusena või võimaliku tulemusena tekitatakse naisele füüsilisi, seksuaalseid, psühholoogilisi või majanduslikke kahjusid või kannatusi, sh selliste tegudega ähvardamist, sundi või omavolilist vabadusest ilmajätmist olenemata sellest, kas see juhtub avalikult või eraelus.
- Mõnikord kasutatakse naistevastasest vägivallast rääkides ka terminit sooline vägivald. Sooline vägivald on suunatud isiku vastu tema soo, soolise identiteedi või soolise väljendumise tõttu või mõjutab ebaproportsionaalselt teatud soost isikuid. Selle tulemusel võib ohver kannatada füüsilist, seksuaalset, emotsionaalset, psühholoogilist või majandus-likku kahju.
- Sooline vägivald peegeldab ja kinnistab meeste ja naiste ebavõrdsust ning hõlmab lähisuhete vägivalda, seksuaalvägivalda, inimkaubandust, orjust ja mitmesuguseid kahjulikke tavasid, nagu sundabielud, naiste suguelundite moonutamine ja nn aukuriteod.

Levik

- 2017 kuritegevuse statistika järgi iga kümnes registreeritud kuritegu perevägivallakuritegu 2632
- Vähemalt kolmandikul juhtudel laps pealtnägija või ohver
- Toimepanijatest 89 % mehed
- 53% abikaasa, 15 % eks, 15 % isa/ema, 9 % laps
- Ohvritest 79 % naised

Levik

- 2018 kuritegevuse statistika järgi 13 % registreeritud kuritegudest perevägivallakuriteod 3607
- Toimepanijatest 87 % mehed
- 55% abikaasa, 14 % eks, 15 % isa/ema, 9 % laps
- Ohvritest 80 % naised

Kuidas märgata

- Vägivalla juhtumi vahetu pealtnägemine/
kuulmine
- Ohvri vigastused
- Muutused ohvri käitumises
- Isolatsioon
- Laste käitumine

Kuidas reageerida

- Politsei 112
- Lasteabi telefon 116 111
- Ohvriabi kriisitelefoni 116 006

Kuidas toetada

- Valige sobiv aeg ja koht
- Väljendage oma muret, kirjeldage, mida olete märganud
- Küsige, kas saate kuidagi aidata
- Kuulake ilma omapoolseid hinnanguid andmata
- Soovitage pöörduda nõu saamiseks spetsialistide poole

Kuhu soovitada pöörduda

- Tallinna Naiste Tugikeskus 57570911
- Naiste tugitelefoni 1492 (ööpäevaringne tasuta abiliin vägivalda kogunud naistele)
- Ohvriabi
- Psühholoog
- jne

Naiste tugikeskus

Tasuta teenused

- Esmane kriisinõustamine (vajadusel anonüümne)
- Juhtumipõhine nõustamine

Vajadusel

- Psühholoogiline nõustamine
 - Psühhoteraapia
 - Juriidiline nõustamine
 - Ajutine majutus
-
- Naiste tugikeskuste eesmärk on naist jõustada niikaua, kuni naine ise on valmis tulema vägivaldsest suhtest välja ja enda eest seisma. Mõnikord võtab see aastaid või isegi aastakümneid.